

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. VIII. An Theologia sit argumentativa, & ex quibus locis sua argumenta
depromat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

actionum, nempe Deum & beatitudinem: Ergo illius est, alias scientias ad illum dirigere & ordinare.

77 Obijcies primò: nostra Theologia est verè & propriè scientia, ut supra ostensum est: Ergo non est propriè scientia & scientia condistinguntur, nam sapientia & scientia condistinguntur in genere virtutum intellectualium, sicut duæ species dividentes aliquod genus: ut patet ex Aristotele 6. Ethic. cap. 4. & 8. ubi dividit virtutem intellectualem, in intellectum, sapientiam, scientiam, artem, & prudentiam. Igitur non potest eadè virtus intellectualis, simul esse sapientia & scientia: sicut nec idem animal simul homo & equus.

Respondeo ex D. Thoma Opusculo 70. B quæst. 2. art. 2. ad 1. *Quod sapientia non dividitur contra scientiam, sicut oppositum contra oppositum, sed quia se habet ex additione ad scientiam. Est enim sapientia, ut dicit Philosophus in 6. Ethic. caput omnium scientiarum, regulans omnes alias, in quantum de altissimis principis est: propter quod etiam Dea scientiarum dicitur 1. Metaphysica. Sicut Ergo non repugnat, quod eadem persona simul sit homo & scilicet: ita neque quod unus & idem habitus, simul habeat rationem scientiæ & sapientiæ.*

178 Obijcies secundo: sapientia est maxima inter virtutes intellectuales, & altior ac nobilior ipso etiam habitu primorum principiorum, ut colligitur ex Aristotele 2. Metaphys. cap. 1. & ex D. 1. nota 1. 2. qu. 57. art. 2. ad 2. Sed Theologia nostra non est maxima inter virtutes intellectuales, neque altior ac perfectior fide, quæ est habitus principiorum ejus: nam fides est habitus infusus, & intrinsicè supernaturalis: Theologia verò est habitus acquisitus, & intrinsicè naturalis, ut supra ostensum est: Ergo Theologia non est verè & propriè sapientia.

Respondeo quod sapientia est maxima inter virtutes intellectuales, & altior ac nobilior habitu primorum principiorum, non simpliciter, sed secundum quid: quatenus scilicet ordinat & iudicat de omnibus, etiam de primis principis, non quidem ea demonstrando, sed explicando per terminos universales, ac defendendo contra protervos: Et in hoc sensu, Theologia potest dici, secundum quid altior & nobilior fide, quatenus ejus articulos explicat, etur, ac defendit: Ut enim dicit Augustinus 14. de Trinit. cap. 1. *Hæc est scientia, quæ fides suberrima gignitur, nutritur, roboratur, & defenditur.*

ARTICVLVS VIII.

An Theologia sit argumentativa, & ex quibus locis sua argumenta depromat?

79 Dico primò: Theologiam esse argumentativam. Ita D. Thomas hic art. 8. Probatur primò ex Apost. 2. ad Timoth. 3. *Omnia scriptura divini inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, &c.*

Probatur secundo: Theologia est vera scientia, ut supra ostendimus: Sed omnis vera scientia est argumentativa, cum ex propriis principis deducat varias conclusiones de suo objecto, demonstrando ejus proprietates: Ergo Theologia est argumentativa.

Probatur tertio: nam in Scriptura Christus Dominus, Theologorum Princeps, sæpe legitur

A contra Phariseos argumentatus, ut constat ex Matth. 19. ubi probat matrimonium esse indissolubile, ex illo Genesis 2. *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adheret uxori suæ. Unde concludit: Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.* Et cap. 22. ex illo Psalmi 109. *Dixit Dominus Domino meo, probat Messiam non esse purum hominem, nec solum filium David, sed etiam Deum: cum David ipsum vocet Dominum; quod nomen Pharisei concedebant esse proprium Dei.* Similiter etiam Apostoli sæpe fuisse argumentati leguntur. Ut enim notat D. Thomas hic art. 8. Apostolus 1. ad Corinth. 15. probat futuram esse resurrectionem omnium, quia Christus resurrexit: cuius rationis vis in hoc consistit, quod non sit major difficultas respectu Dei, cur multi resurgant, potius quam unus.

Dico secundo: Theologiam ex decem locis sua argumenta eruere. Conclusio indiget solum explicatione.

Locus ergò Theologicus est sedes quædam, sive caput, unde argumenta Theologica defumuntur: cum enim Theologia, ut jam ostendimus, sit argumentativa; debent esse determinata capita, unde ejus argumenta eruantur. Sicut in Topicis, ab Aristotele plura loca communia designantur, ex quibus omnes scientiæ possunt plura argumenta depromere. Decem autem solent in Theologia enumerari, ex quibus aliqui sunt necessarii, aliqui tantum probabiles; aliqui proprii, alii verò extranei: de quibus disertè, & fufissimè differunt Magister Cano in libro de locis Theologicis, & Bannes super art. 8. hujus quæst. & 2. 2. quæst. 1. art. 10.

Igitur primus locus unde sumitur irrefragabile argumentum à Theologo, est Scriptura divina, quæ tunc habetur pro Canonica, quando sic ab Ecclesia declarata est: sicut declaravit Concilium Tridentinum sess. 4. qui sint libri Canonici.

Secundus locus sumitur ex traditionibus Apostolicis, de quibus idem Concilium eadem sessione, sic definit: *Sacrosancta Synodus, &c. omnes libros tam veteris quam novi Testamenti (cum utriusque unus Deus sit auctor) nec non traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, vel tanquam ore tenus à Christo, vel à Spiritu Sancto dictatas, & continuâ successione in Ecclesia Catholica conservatas, pari pietatis affectu & reverentiâ suscipit, ac veneratur.* De his videri possunt Bellarminus de verbo Dei non scripto, lib. 4. Cano lib. 3. de locis, & Bannes 2. 2. quæst. 1. art. 10.

Tertius locus est consuetudo Ecclesiæ, quæ in omnibus maximè æmulanda est, ut docet S. Thomas 2. 2. qu. 10. art. 12. his verbis. *Maximè habet auctoritatem Ecclesiæ consuetudo, quia semper est in omnibus æmulanda, quia & ipsa doctrina Catholicorum Doctorum, ab Ecclesia auctoritatem habet. Unde magis standum est auctoritati Ecclesiæ, quam auctoritati Augustini, vel Hieronymi, vel cuiuscumque Doctoris.*

Quartus locus est ex Conciliis Generalibus, approbatis à Romano Pontifice, de quo Caietanus in opusculis tractatu 1. victoria relectione 4. & Bannes 2. 2. quæst. 1. art. 10.

Quintus est ex declarationibus Romanorum Pontificum, & eorum auctoritate, quæ tanta est, ut illa sola prævaleat auctoritati omnium aliorum Episcoporum & Doctorum, ut constat in Stephano Papa primo: cum enim ejus tempore, om-

re, omnes ferè Episcopi & Doctores, cum D. Cypriano assererent, baptizatos ab Hæreticis, esse rebaptizandos: Beatus Stephanus eis assentiri noluit, sed cum aliis paucis, quorum sententia postea prævaluit, contrarium definivit. Unde de eo agens Baronius anno Christi 258. ait: *Tunc plane enituit, quanta in Petri successore esset auctoritas; cum nullis fere armis, quam majorum traditione vallatus, omnem Orientalium & Occidentalium impetum sustinuit Episcoporum.*

Ita ergo quinque loca faciunt probationem irrefragabilem, quia præbent principia certa de fide, & prima duo loca se habent tanquam norma ipsa & regula circa res fidei; alia verò tria, tanquam iudex, quò discernitur quid sit tenendum de fide: eò quod Ecclesia, Concilia, & Pontifices, habeant potestatem determinandi res fidei.

Præter hæc quinque loca, ex quibus argumenta certa & infallibilia deducuntur, alia quinque enumerari solent, ex quibus argumenta quædam probabilia erui possunt. Sicut enim in qualibet scientia, præter demonstrationes deductas ex principiis necessariis plura sunt argumenta probabilia, quæ ad illam indirectè tantum pertinent, ita & in Theologia. Hæc autem sunt, auctoritas SS. Patrum, auctoritas Theologorum, & Juris Pontificii peritorum, ratio naturalis, auctoritas Philosophorum, & denique historia humana: de quibus omnibus videri possunt Auctores supra citati.

Solum ad advertendum est, quod licet auctoritas SS. Patrum, & Theologorum Scholasticorum, secundum se faciat argumentum solum probabile, ex aliis tamen adjunctis, etiam potest facere argumentum infallibile. Si enim illi confirmationes suas sententias auctoritate Scripturæ, & illis applicent regulas fidei: vel si auctoritas Patrum & Scholasticorum, concors sit circa aliquid, quod in materia fidei vel morum grave est, communiter reputatur tanquam approbatum ab Ecclesia, & facit argumentum infallibile: siquidem major & eminentior pars Ecclesiæ, sunt ipsi Patres, & Doctores; nec ipsi sic concordant, nisi quia Ecclesia virtualiter ita approbat, vel definit, vel ex Scriptura deducitur.

ARTICVLVS IX.

An Scriptura convenienter utatur metaphoris, & sub una littera plures sensus contineat?

Cum auctoritas Scripturæ, præcipuus sit locus, quò Theologia, utitur ad probandas suas conclusiones, D. Thomas postquam art. 8. ad 2. decem locos Theologicos, jam expositos, enumeravit, & explicavit: art. 9. quærit, an Sacra Scriptura debeat uti metaphoris? & art. 10. an sub una littera habeat plures sensus? Quæ duo breviter hic expediemus, hæc enim magis pertinent ad Scripturæ Interpretes, quam ad Theologos, & magis ad Theologiam positivam, quam ad scholasticam, spectant.

Dico ergo primò: convenientissimè Scriptura utitur metaphoris seu similitudinibus. Ita D. Thomas hinc art. 9.

Pro intelligentia hujus conclusionis, sciendum est, quod metaphora est translatio alicujus vocis à propriâ ad impropiam significationem: undè illæ omnes locutiones metaphorice nuncupantur, in quibus nomen significat unum propriè, & accommodatur alteri quod non significat propriè, sed per quandam similitudinem,

vel comparisonem, seu translationem. Sicut dicitur Deus ignis consumens, propter charitatis ardorem: Christus vocatur leo, propter fortitudinem; agnus, propter mansuetudinem; vitis, propter influxum gratiæ in justos, tanquam in palmites in ipso radicatos, eique per charitatem conjunctos. Hæc præmissis.

Probatum primò conclusio ratione D. Thomæ, quæ ad duo capita reducitur. Primum se tenet ex parte nostra: *Deus enim (inquit) omnibus providet secundum quod comperit eorum natura: est autem naturale homini, ut per sensibilia ad intelligibilia veniat, quia omnis nostra cognitio à sensu initium habet.* Unde Dionysius cap. 1. cœlestis Hierarchiæ: *Impossibile est nobis aliter lucere divinum radium, nisi varietate sacrorum velaminum circumvolutum.*

Confirmatur ex eodem S. Doctore in 1. dist. 34. quæst. 1. art. 1. Cum in homine duplex sit pars cognoscitiva, scilicet intellectiva & sensitiva, ad divinam prævidentiam pertinet, ut utraque, secundum quod possibile est, ad divina reducatur: Ergo conveniens est, ut sicut Scriptura, spiritualia nobis tradendo, partem intellectivam perficit; ita sensitivam perficiat, utendo figuris rerum corporalium, quæ sensitiva parte capi possunt.

Secundum caput ex quo D. Thomas sumit convenientiam utendi metaphoris in Scriptura 8; Sacra, sumitur ex parte ipsius Scripturæ: pertinet enim ad ejus majestatem, loqui in mysterio & sacramento, res ita altas & sublimes, quales sunt articuli nostræ fidei, qui in ea continentur. Item profunda fidei occultanda sunt Infidelibus, ne ea irrideant (juxta illud Matth. 7. *Nolite sanctum dare canibus*) & simplicibus, ne ex illis errandi occasionem sumant.

Præterea (ut discurret S. Doctor loco citato) de Deo verius cognoscimus quod non est, quam quod est, ut dicit Dionysius: unde cum hæc corporea magis à Deo distent, quam spiritualia, modus convenientissimus significandi divina, est per metaphoras & similitudines rerum corporalium.

Denique ut ait Augustinus: *Quemadmodum multa per vitrum aut succina pellicula jucundius, ita magis delectat veritas, per imagines & symbola collucens.* Quare Christus hominum Salvator & Magister, multa in parabolis locutus est: imò ut dicit Scriptura, non nisi in parabolis loquebatur. Unde Chrysologus. *Si dicta vel facta Christi passim carnalibus sensibus subicerentur, torpesceret animus, mens vaceret, dormiret ingenium, cor tabesceret, extingueretur quidquid humani vigoris est & calor.* Quare varias Christus suis parabolas proposuit: sicut enim in lapide frigit ignis, latet ignis in ferro; ipse tamen ignis, ferri ac lapidis collisione flammatur; sic obscurum verbum, verbi ac sensus collatione resplendet. Hinc est quod doctrinam suam Christus parabolis velat, tegit figuris, sacramentis operit, reddit obscuram mysterii. Item Prophetæ sapientissimè metaphoris & parabolis usi sunt, juxta illud Osee cap. 12. *Ego visionem multiplicavi eis, & in manibus Prophetarum asinulatus sum.* Et de viro sapiente dicitur Ecclesiastici 39. *Occulta proverbiorum exquiret, & in versutias parabolarum simul introibit; ipseque Salomon hominum sapientissimus, librum parabolarum composuit: Unde de eo dicitur Ecclesiastici 12. *Cum esset sapientissimus Ecclesiastes, docuit**